

Aleg 212

Sprawozdanie

komisji prawniczej o sprawozdaniu Wydziału krajowego z czynności departamentu VI. za czas od 1. września 1906. do 30-tego kwietnia 1908.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z dnia 16. września 1908. L. s. 2. Wysoki Sejm przekazał sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności Departamentu VI. za czas od 1. września 1906. do 30. kwietnia 1908 komisji prawniczej, która zbadawszy to przedłożenie, przedkłada następujące swoje uwagi i wnioski:

Komisya z zadowoleniem przyjęła do wiadomości, że prawie wszystkie exhibita, które w czasie sprawozdawczym do departamentu VI wpłynęły, zostały formalnie załatwione, chociaż ich liczba w porównaniu z rokiem 1904. znacznie się powiększyła.

Co do działu czynności w sprawozdaniu Wydziału krajowego pod napisem „Sprawy terytorjalne“ wymienionych, komisya prawnicza z przykrością stwierdzić musi, że uchwały sejmowe od lat 10 powtarzane, a szczególnie w latach 1901, 1902, 1903, 1904 i 1905 powzięte przez c. k. Rząd uwzględnione nie zostały i sprawy temież uchwałami objęte ani na krok nie postąpiły.

Na żądane przez Wysoki Sejm z 7 sądów obwodowych i 10 sądów powiatowych c. k. Rząd dopiero w roku 1907. postanowił utworzyć nowe sądy powiatowe w Rudniku i Krasnej, a wykonanie tego postanowienia nastąpi dopiero później, wiadomem zaś jest z doświadczenia, że od postanowienia utworzenia nowego sądu do wykonania lata mijają.

Dzieje się to z wielką krzywdą kraju, bo potrzeba nowych sądów jest już dawno przez czynniki miarodajne uznaną, a brak tych sądów uniemożliwia prawidłowe wykonanie wymiaru sprawiedliwości.

Należy przeto nie ustawiać w urgowaniu zadośćuczynienia potrzebom kraju uchwałami Wysokiego Sejmu stwierdzonym i dlatego komisya proponuje rezolucyę ponawiającą dawne dotąd nieuwzględnione uchwały Wysokiego Sejmu.

Petye gmin Husaków, Arłamowska Wola, Łonie, Demeszkowe, Dryszczów, Moszczenia, Machlińce i Zakopane o zmiany terytoryalne starostw i sądów, tudzież o utworzenie nowych sądów prawidłowo były traktowane, a komisya nie czuje się spowodowaną co do tych petycyi czynić jakieś uwagi.

Co do spraw tyczących się *ż a n d a r m e r y i*, komisya z ubolewaniem spostrzegła, że słusznemu i ze wszec miar uzasadnionemu postulatowi Wysokiego Sejmu, aby c. k. Rząd przy zakupnie materyałów dla żandarmeryi potrzebnych wyłącznie tylko przemysł krajowy uwzględnił, zadość uczynić nie myśli, bo odpowiedź pismem c. k. Namiestnictwa z dnia 13. listopada 1906. L. 85022. Wydziałowi krajowemu udzielona jest tak zaklauzulowaną i wymijającą, że zadowolić nie może.

Komisya wnosi przeto na ponowne uchwalenie odpowiedniej rezolucyi.

Również nie można z oka spuścić żądania już dawniej kilkakrotnie przez Wysoki Sejm uchwalonego, aby koszta kwaterunku żandarmeryi Rząd sam ponosił.

Niema racjonalnego powodu, dla którego koszta te miałyby obciążać kraj i dlatego wnosi komisya na ponowienie w tym kierunku uchwalonych, a należyte uzasadnionych rezolucyi.

Na końcu zauważa komisya, że żądaniu Wysokiego Sejmu, aby przy żandarmeryi wprowadzono język urzędowy polski, dotąd zadość się nie stało i że należy się o to ustawicznie uchwalaniem odpowiednich rezolucyi upominać.

Co do oddania konserwacyi gmachu żandarmeryi we Lwowie c. k. Komendzie żandarmeryi komisya uważa zarządzenie Wydziału krajowego za racjonalne, wyraża jednak życzenie, aby Wydział krajowy czuwał nad należytą konserwacją tego gmachu, przekonał się, ile komenda żandarmeryi na ten cel wydała i uregulował kwestyę, co się stać ma z pozostałemi zaoszczędzeniami.

Preliminarz żandarmeryi będzie przedmiotem obrad innej komisyi, komisya prawnicza przeto od wszelkich uwag w tym względzie się wstrzymuje.

Kupno realności od fundacyi śp. Dra Jana Towarnickiego zdaje się być korzystnem dla funduszu krajowego i dlatego komisya dotyczącą część sprawozdania przyjmuje do wiadomości.

W sprawach propinacyjnych wzrost funduszków propinacyjnych 37 miast jest prawidłowy; zdaje się przeto, że c. k. Starostwa zaległości ściągają i nasuwa się tylko uwaga, że kwotę 980.968 K 13 h. wymienioną w pozycyi 8. wykazu w sprawozdaniu Wydziału krajowego pod napisem „Sprawy propinacyjne“ umieszczoną należałoby korzystniej lokować niż na 3·6%, bo nie trudno uzyskać 4%. Zamknięcie rachunków i preliminarz funduszków propinacyjnych są przedmiotem badań i uchwał innej komisyi.

W sprawach szupasowych komisya zgadza się z postępowaniem Wydziału krajowego w jego sprawozdaniu przedstawionem, a komisyi w tej sprawie żadne uwagi się nie nasuwają.

W sprawach wojskowych nie załatwione przez Sejm petycyę rezerwistów wojskowych wskutek nowej w tym przedmiocie wydanej ustawy państwowej okazały się bezprzedmiotowe.

Reszta sprawozdania w przedmiocie spraw wojskowych wskazuje na prawidłowe postępowanie Wydziału krajowego, a komisya w tym względzie żadnych uwag nie czyni.

Co do krajowego funduszu sierocińskiego Wysoki Sejm powziął na dniu 5. marca 1907. uchwałę, którą 1) polecono Wydziałowi krajowemu, aby sprawę stworzenia po powiatach w kraju domów zaopatrzenia i wychowania ubogich sierót, dzieci zaniedbanych, lub na zaniedbanie narażonych wziął pod rozwagę i zbadał, czyby z funduszków gmin pochodzących z grzywien karnych tego rodzaju instytucje powstać mogły; 2) którą wezwał Wys. Sejm c. k. Rząd, ażeby ze względu, że ustawa z dnia 3. czerwca 1901, dz. u. p. Nr. 62. przestaje obowiązywać z końcem roku 1910, przedłożył możliwie jak najrychlej Radzie Państwa nowy projekt ustawy o przekazaniu krajom nadwyżek z obrotu kas sierocych zbiorowych po upływie r. 1910., a to w tym kierunku, iżby wszystkie z końcem r. 1910 urosłe nadwyżki z obrotu, po zatrzymaniu odpowiedniej rezerwy, a następne coroczne nadwyżki przekraczające tę rezerwę były w całości przekazywane krajom.

Wydział krajowy postanowił nie rozpoczynać w tej mierze żadnej akcji a to dla szczupłości funduszu sierociego i niepomyślnego stanu finansów krajowych.

Komisya nie zgadza się z tem zapatrywaniem, albowiem sprawa sama jest zbyt ważną i wdrożenie akcji przygotowawczej jest bardzo pożądanem, gdy przed należytem zbadaniem sprawy sądu o jej wykonalności wydać nie można. Nadto ustawa z dnia 3. czerwca 1901. dz. u. p. Nr. 62. przestaje obowiązywać z końcem r. 1910, Rząd musi przeto przygotować nową ustawę co do nadwyżek kas sierocińskich, a wyniki badań w ust. 1. uchwały semowej z dnia 5. marca 1907. Wydziałowi krajowemu poleconych, będą cennym materiałem dla poparcia żądań w ustępie 2. tej uchwały wyrażonych.

Komisya wnosi przeto na polecenie Wydziałowi krajowemu, aby uchwałę z dnia 5. marca 1907. ust. 1. wykonał.

Resztę sprawozdania w sprawie krajowego funduszu sierociego komisya przyjmuje bez dalszych uwag do wiadomości.

Co do sprawy krajowej osady poprawy dla nieletnich przestępców, komisya uważa działanie Wydziału krajowego w sprawozdaniu przedstawione za prawidłowe i celowi odpowiadające i wyraża tylko życzenie, aby sprawa w szybszem tempie postępowała.

Uwolnienie od należytości prawnych wszystkich fundacyi jubileuszowych z powodu 60-letniego panowania Najj. Pana już ustawą przyznane zostało. Sprawozdanie Wydziału krajowego o sprawach pocztowych, o krajowych opłatach konsumcyjnych i o zapomogach i subwencjach nie nasuwają komisyi żadnych uwag.

Przy dziale „sprawy dotyczące się ustawodawstwa cywilnego lub karnego” komisya z ubolewaniem spostrzegła, c. k. Rząd nie uważa za potrzebne na wezwanie Sejmu dać przynajmniej odpowiedź jakąkolwiek.

Ta sama uwaga nasuwa się przy dziale dotyczącym się „podatków i należytości”.

W sprawie „Wychodźstwa” Wysoki Sejm powziął jeszcze dnia 11. listopada 1904 uchwałę wzywającą c. k. Bząd, 1) aby w jak najkrótszym czasie doprowadził do skutku ustawę zapewniającą emigrantom ochronę, nim zaś ustawa ta wejdzie w życie, tudzież, o ile ochrona i organizacja emigracyi nie da się przeprowadzić w drodze ustawy, aby zapobiegał nadużyciom w drodze systematycznej działalności administracyjnej; 2) aby wszystkimi środkami, którymi rozporządza państwo, ruch emigracyjny skierował na Tryest; 3) ażeby dla ochrony wychodźców z Galicyi od wyzysku w drodze, a zwłaszcza czasowej emigracyi zarobkowej do

Niemiec, ustanowił w Mysłowicach, albo we Wrocławiu agenta konsularnego rozumiejącego po polsku i rusku.

Dotąd uchwała ta została bezskuteczną.

Bo prócz tego, że do c. i k. Konsulatu austro-węgierskiego we Wrocławiu przydzielono urzędnika władającego językiem polskim i ruskim, c. k. Rząd nie w tej sprawie nie uczynił, a przynajmniej Wydział krajowy nie otrzymał żadnej urzędowej wiadomości, aby coś w tej mierze się stało.

Wydział krajowy nie powinien przeto tej sprawy z oka spuścić, lecz należy wykonanie uchwały Wysokiego Sejmu urgować.

Komisya prawnicza wnosi przeto:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

- 1) Sejm przyjmuje sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności departamentu VI. za czas od 1. września 1906 do 30. kwietnia 1908 do wiadomości.
- 2) Sejm ponawia uchwały swoje z lat 1901, 1903, 1904, 1905 i 1907 dotyczące otwarcia nowych sądów obwodowych i powiatowych i wzywa z całą stanowczością ponownie c. k. Rząd, aby
  - a) zarządził bezzwłocznie otwarcie c. k. Sądu obwodowego w Czortkowie,
  - b) otworzył najspieszniej sądy obwodowe w Białej, Bochni, Nowym Targu, Mielcu, Jarosławiu i Żółkwi, tudzież sądy powiatowe w Baranowie, Majdanie, Rudniku, Jagielnicy, Jezierzanach, Krasnej, Podkamieniu, Strzeliskach nowych, Uścierkach i Zawałowie,
  - c) aby zbadał, czy zachodzi potrzeba utworzenia sądów powiatowych w miasteczkach Kozłowie i Magierowie.
- 3) Sejm wzywa ponownie c. k. Rząd, aby wniósł na zmianę dotychczasowej ustawy o kwaterunkach c. k. Żandarmeryi w tym duchu, aby koszta tego kwaterunku ponoszone były przez Skarb Państwa.
- 4) Sejm wzywa ponownie c. k. Rząd, aby przy zakupie przedmiotów dla Żandarmeryi potrzebnych uwzględniał wyłącznie przemysł krajowy.
- 5) Sejm wzywa ponownie c. k. Rząd, aby wprowadził język polski w urzędowaniu c. k. Żandarmeryi w kraju.
- 6) Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby bezzwłocznie przystąpił do wykonania uchwały sejmowej z dnia 5. marca 1907 w sprawie tworzenia po powiatach w kraju domów zaopatrzenia i wychowania ubogich sierót, dzieci zaniedbanych lub na zaniedbanie narażonych.

Przewodniczący:

Maiss

Sprawozdawca:

Fruchtman